

"נושמים לרווחה במרכז עוצמה"

מערך המענים והסיוע למשפחות החיות בעוני

"היום אני לאחר שנתיים שבהם אני מסיימת את הפרוייקט ששינה לי את החיים מקצה לקצה.

נפגשתי עם בחורה מדהימה... אני עד היום זוכרת את הפגישה הראשונה שלנו, במשך שעה אני יושבת ובוכה. לא מבינה מה קורה סביבי. לא מבינה מה אני רוצה מעצמי... והיא יושבת ומקשיבה ומבטיחה שלא תעזוב ותלווה אותי יד ביד לאורך כל הדרך.

הינה היום אני בת 28. עומדת על הרגליים. עובדת מגדלת ומפרנסת את הילדה שלי בכוחות עצמי...

אלה דברים שלא חשבתי לעולם שאצליח לעשות בכוחות עצמי." משתפת מבאר שבע



עובדים ושותפים יקרים,

לפני שנה, ערב חג הפסח וחודש הרמדאן, היינו בתחילתה של מגפת הקורונה וכבר אז הבנו שהיא טומנת בחובה השלכות כלכליות וחברתיות שישיעו על כולנו.

שנה אחרי, אנחנו עדיין מתמודדים עם האתגרים שהמשבר הביא עימו בשל ההחמרה המשמעותית במצב המשפחות בכל תחומי החיים כמו עם ההזדמנויות והכוחות שהתגלו במערך 'נושמים ועוצמה'.

השנה החולפת, יותר מתמיד, חידדה את נחיצות המערך ואת חשיבות תפקידנו בקידום מצבן של המשפחות הפגיעות ביותר בחברה.

אנו מבקשות להודות ולהביע הערכה עמוקה לכל אחד ואחת מכם, צוותי המערך, מדריכי/ות צוותים, מנהלי/ות מחלקות, מפקחים, רכזים, צוות המטה והשותפים הרבים שלוקחים חלק ולשתף אתכם בפעולות המרכזיות שנעשו בחצי השנה החולפת.

נושמים במספרים

1,470

משפחות בתכנית מפ"ה, 89% מהתכנון

2,950

משפחות בנושמים לרווחה, 84% מהתכנון

122

מרכזי עוצמה

111

יישובים

12,000

מקבלי שירות במרכזי עוצמה

150

משפחות בתכנית מפ"ה, 85% מהתכנון

126

משפחות וצעירים בתכנית נושמים לרווחה לחיילים ומלש"בים 30% מהתכנון

5,325

משפחות שסיימו את נושמים לרווחה

עבודה שוטפת במערך

משבר הקורונה חייב אותנו לשנות ולהתאים את דרכי העבודה למציאות החדשה. צוותי התכנית התמקדו בסיוע למשפחות בסיפוק צרכים בסיסיים, תהליכי מיצוי זכויות, חיזוק החוסן המשפחתי וליווי ותמיכה בהתמודדות עם האתגרים שנוצרו

מטה התכנית עסק בפיתוח מענים מותאמים לצרכים החדשים:



המשכנו בגיוס מסיבי של **תרומות ייחודיות** לסיוע בצרכים הבסיסיים של המשפחות. תרומות ייעודיות של הג'וינט וקרן רש"י סיפקו מחשבים ל 1500 משפחות ושוברים לרכישה במגוון רשתות ל 753 משפחות.



בשבועות האחרונים מתהווה שיתוף פעולה משולש בין משרד הרווחה, רשות הצעירים (המשרד לשוויון חברתי) ועמותת תפוח שמטרתו **לשלב כ-200 מלגאים מתנדבים בהדרכה בנושא אוריינות דיגיטלית** למשפחות במרכזי עוצמה ובתכניות הסיכון השונות.



כדי להתמודד עם העמקת החובות של המשפחות ועם סוגיות מורכבות במיצוי זכויות פתחנו **קו ייעוץ משפטי לצוותים**. עד כה הקו נתן מענה ל 254 פניות וכן קיים הכשרות בנושאים שונים. בנוסף המשרד פתח **מוקד 118** לפניות של אזרחים בנושא חובות, עד כה התקבלו 275 פניות.

לצד פיתוח מענים קידמנו **תהליכי פיתוח** במספר נושאים:

במטרה להרחיב את ההשפעה ואת תהליכי חלחול התפיסה למחלקות התחלנו **בפיתוח מערך משותף לכל תכניות העוני והסיכון במשרד שמבוססות על פרדיגמת עבודה סוציאלית מודעת עוני**: נושמים לרווחה, עוצמה, נושמים חיילים, מפ"ה, מפגש, פנימה, קדם והשביל המיטיב. בחודשים הקרובים נעמיק את תהליכי הלמידה המשותפים.

כחלק מתהליכי השיפור וייעול של תהליכי העבודה מטה התכנית עוסק **בפיתוח מענה טכנולוגי להפעלת סל המענים באמצעות כרטיסי אשראי וירטואליים של סיטיבנק** שעתידיים להחליף את התהליך הקיים של שימוש בסל המענים באמצעות שוברים. אחרי פסח נתחיל בפיילוט ליישום ובהכשרת הצוותים בנושא.

פיתוח הידע השנה מתמקד בתחום **עבודה קהילתית מודעת עוני**, במטרה לחזק ולהעמיק את העשייה המקצועית של מרכזי עוצמה בהקשר זה. ד"ר דסי פוסטן אייזיק מלווה אותנו בתהליך, שבסופו יופצו לשטח מערכי הכשרה ותדריכים נגישים.

לאחר שנה מאתגרת בתהליך הקמת תכנית **נושמים לרווחה למשפחות חיילים ומלש"בים**, יצאו לדרך 9 רשויות. בכל רשות נרקמה שותפות בין צוותי ניצוץ (שרות נוער וצעירים) לעו"ס נושמים חיילים (שרות ילד, משפחה וקהילה) ואותרו צעירים ומשפחות שזקוקים למענה שמציעה התכנית. הצוותים לקחו חלק בתהליך למידה אינטנסיבי, מרחוק ומקרוב. "החיילת מרגישה שפתאום רואים אותה בהקשר המשפחתי, משהו נמצא שם עם אמא שלה ושתיהן כבר לא לבד" מלוות ניצוץ

נושאים מרכזיים בתהליכי ההכשרות

חצי השנה הראשונה של שנת הפעילות היתה **עמוסה בהכשרות**. למרות משבר הקורונה התכנית שמרה על אותו שיעור של שעות הכשרה, כ 120 שעות בחודש, אך תוך התאמה למצב החדש – מעבר למפגשים תכופים וקצרים יותר, המותאמים להעברה בזום, והתאמת התכנים לידע הנדרש בתקופה זו.

במחוזות השונים התמקדו **בהמשך ביסוס שגרת הכשרה והחזקה לעובדים**. מתקיימות קבוצות סדירות לבעלי התפקידים השונים תוך מיקוד בתחומי ההתמחות של כל תפקיד. בנוסף, בוצעו בכל המחוזות הכשרות לעובדים חדשים על מנת להשלים פערים שהצטברו בתקופת הקורונה ולסייע לעובדים להשתלב במערך.

התבוננות על המשפחה - מער וצעירים 29.04.21 09:00 - 10:00		מיצוי זכויות בעולם התעסוקה 15.03.21 09:00 - 10:00	
מיצוי זכויות - כל מה שצריך לדעת על אבהונים 24.05.21 09:30 - 11:00		שיתוף פעולה עם רשות הגבייה והאכיפה - מיועד לעו"ס שעובדה ומלווים כלכליים 18.03.21 12:00 - 14:30	
מיצוי זכויות - משפחות שבראשן הורה עצמאי 07.06.21 09:00 - 10:00		התבוננות על המשפחה - רופאי הילדים בקהילה 12.04.21 09:30 - 11:00	

בתחום התעסוקה נעשה בחצי השנה האחרונה מאמץ מרוכז - הן בהסדרת קבוצות ההדרכה של עובדי התעסוקה במרכזי עוצמה והן במהלך הכשרה מרוכז בנושא לעו"ס נושמים בו השתתפו כ-100 עובדים סוציאליים בארבע קבוצות.

השבוע נפתחה **קבוצת הכשרה של 25 מדר"ציות** מהמחלקות בנושא פרדיגמת עבודה סוציאלית מודעת עוני.

בנוסף, התחלנו השנה בהעברת **וובינרים חודשיים** בנושאים מגוונים הפתוחים לעובדי המערך בכל הארץ וזוכים להענות גבוהה מאוד מידי חודש.

קידום שיתופי פעולה

לאחרונה קיימנו שני מפגשים של צוותי המטה והמחוזות במערך עם **הסיוע המשפטי** במטרה להבנות דרכי עבודה מתואמות יותר ברמת המחוזות שיאפשרו מענה מיטבי למשפחות התכנית.



בתקופה זו מתהווה שיתוף פעולה בין **רשות האכיפה והגבייה** ומשרד הרווחה אשר מטרתו להגביר את הידע של העו"סים במחלקות בנושאים הקשורים לרשות הגבייה והאכיפה ולמצב את הקשר בין המחלקות לשירותים חברתיים ללשכות הרשות. כשלב ראשון בתהליך התקיים יום עיון ארצי בזום לרכזות מרכז עוצמה ומלווים כלכליים שכלל הרצאות על עבודת הרשות.



השלכות הקורונה על מצב המשפחות

ממצאים ממחקר ההערכה בביצוע מכון ERI בקרב 2000 מפחות ו 340 עובדים.

מהממצאים עולה כי חלה החמרה משמעותית במצב המשפחות:



מצב הילדים

70% חוו חשש לגבי מצבו הלימודי/חברתי/ריגשי של אחד הילדים



מצב רגשי

46% דיווחו שחוו דיכאון במהלך התקופה האחרונה, 12% דיווחו על דיכאון רב.



ביטחון תזונתי

קרוב לשני שלישי מהמשפחות נמצאו באי בטחון תזונתי, מעל שליש חוו רעב



הכנסה

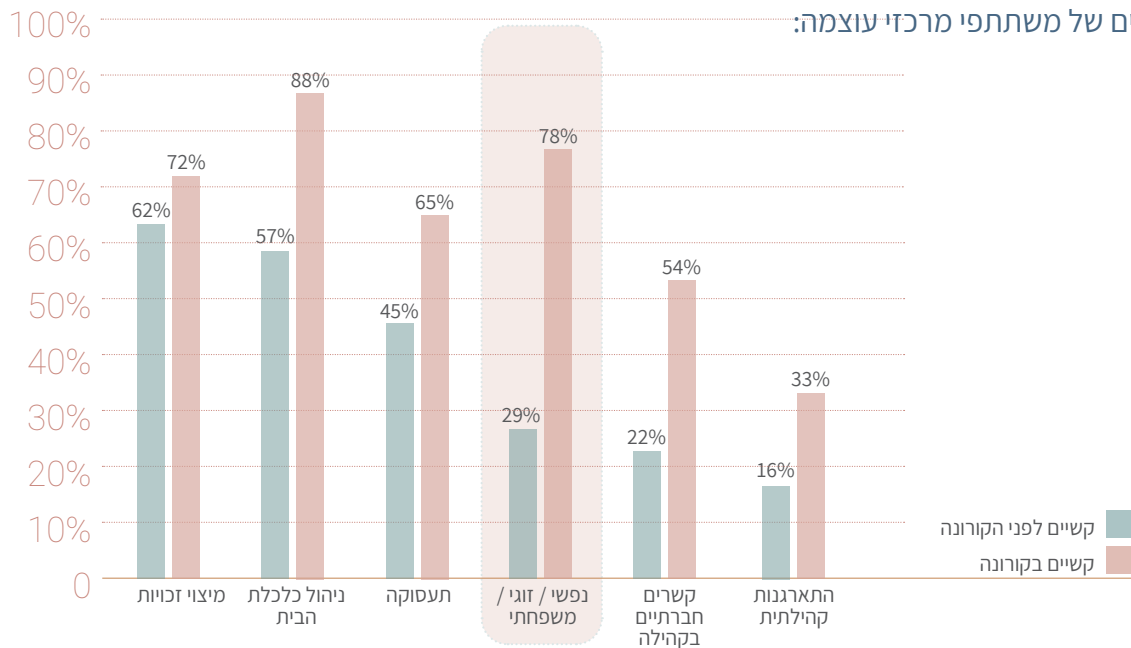
חלה ירידה של קרוב ל-1000 ש"ח בהכנסה החודשית מעבודה למשפחה



תעסוקה

60% מכלל השכירים נפגעו תעסוקתית במהלך הסגר של הגל הראשון

קשיים מרכזיים של משתתפי מרכזי עוצמה:



בימים אלה אנו עוסקים בלמידה וגיבוש תובנו מממצאי המחקר למשפחות נושמים לרווחה, משפחות שסיימו את התכנית ומקבלי שירות בעוצמה.

נושמים ועוצמה – מה קורה במחוזות

מחוז דרום

מענה חדש להתמודדות עם חובות בהוצאה לפועל בחברה הבדואית | כדי להתמודד עם חסמים יחודיים בחברה הבדואית להתמודדות עם חובות, נרקם שת"פ בין רשות האכיפה והגבייה, משרד הרווחה וג'וינט אשלים במסגרתו מוגש **מענה להתמודדות עם חובות ברשויות הבדואיות בדרום הארץ**. במסגרת הפיילוט סטודנטים למשפטים דוברי ערבית שגויסו והוכשרו כעובדי רשות הגבייה והאכיפה משולבים במרכזי עוצמה הפועלים במחלקות הרווחה ביישובים ונותנים מענה לפונים בכל תהליכי הסדרת חובות.

קבוצות למידת עמיתים | כחלק מהתאמת תהליכי ההכשרות ללמידה מרחוק החלה למידת עמיתים ממוקדת לעו"ס עוצמה ועו"ס נושמים בזום. מפגשי הלמידה יצרו מרחב אינטימי המאפשר שיתוף וחשיפה ותרמו לחיבור בי הצוותים ובינם לבין הצוות במחוז.

הכשרת כלכלת משפחה למלווים במשרדים החדשים של צוות העמותה



מחוז מרכז

מפ"ה - מסיימים מחזור ראשון | משפחה פוגשת הזדמנות, עו"ס פוגשת הזדמנות - הזדמנות לשפה אחרת, לחוויה אחרת, לקרבה אחרת, לשותפות אמון ודרך אחרת.

"עבורנו כעו"סיות השינוי הוא לא רק כלפי משפחות מפ"ה הוא שינוי שאנחנו כעו"סיות עוברות, שינוי שמשפיע וחולש על כל ראייתנו ועבודתנו עם משפחות בכלל על שלל תפקידנו. זו זכות לעבוד באופן הזה, להכיר מקרוב את הדגשים והערכים של התפיסה ולהפנימם באופן כזה שנרגיש יום יום את השינוי על עצמנו ועל המשפחות ופשוט נתרגש יחד ונרגיש שזה אפשרי" עו"סיות בשומרון.

"היום כשמסתכלת על מה שהטריד בהתחלה אני צוחקת; התשובות באות עם התהליך. זה ספונטני. למשל החשש מלשתף גבר בבעיה - וכששיתפתי בכלל הכרתי גבר טוב. שאכפת לו מהביתן כשמכירים אדם זה אחרת. היום אני חושבת שדווקא את זה שמפחדים ממנו צריך להכיר וזה מה שיעשה טוב לתהליך." עו"סיות בכפר קאסם.

מרכז עוצמה בני ברק – זוכה בפרס השר למצוינות בתקופת הקורונה | מרכז עוצמה בבני ברק פיתח מענה ייחודי ומקורי להנגשת מידע באמצעות מרחב קולי עבור אוכלוסייה הנעדרת נגישות טכנולוגית. באמצעות פלטפורמת המרחב הקולי התאפשרה הפניה לשלוחות תוכן מקצועיות בתחומי עניין של מיצוי זכויות, תעסוקה, ניהול כלכלת המשפחה מסוגלות אישית ומשפחתית. מודל זה שפותח במרכז עוצמה בבני ברק מהווה תשתית לפיתוח מענה לרשויות נוספות בשותפות עם ישראל דיגיטלית.

מאיץ לשינוי מדיניות בהובלת צוות התוכנית ופיקוח עבודה קהילתית במחוז ת"א והמרכז!! | המחוז מוביל תהליך האצה לקידום פרויקטים חברתיים לשינוי מדיניות בהשתתפות קבוצות המורכבות מעובדים ופעילים. המפגש הראשון יצא לדרך השבוע.

מחוז צפון

"מובילים חברה" בחיפה | בחיפה נרקם תהליך משותף בין עיריית חיפה – מנהלת השירותים החברתיים, משרד הרווחה ויעדים לצפון לפיתוח תשתיות חברתיות וארגוניות לקידום יחידים ומשפחות שחיות בעוני באמצעות **הטמעת תפיסה נוגדת עוני** בכל מחלקות ויחידות המנהל. בשלב זה החל תהליך פיתוח ותכנון הפעולות לשיפור המענים למשפחות בעוני, מינוף תשתיות קיימות ומיצוב שרותי הרווחה כגוף מוביל של תהליכים חברתיים ברשות.

דוגמא לחשיבות הראייה הרחבה של עו"ס מיצוי זכויות וקהילה | עו"ס מיצוי זכויות וקהילה בעראבה הבחין שהסיוע בשכר דירה שמקבלי השירות בעראבה מקבלים נמוך ממה שמגיע להם. בברור קצר התברר שעראבה נחשבת ליישוב קטן במשרד השיכון ולכן הסיוע קטן יותר. עראבה הוכרזה כעיר בינואר 2016 אך במשרד השיכון לא עדכנו. סלאמה פנה למנכ"ל העירייה ויחד הוציאו מכתב למשרד השיכון. המשרד עדכן ועשרות רבות של אזרחים זכאים זכו להגדלה של הסיוע.

הכשרות תעסוקתיות במרכזי עוצמה | במרכז עוצמה טירת הכרמל מנצלים את התקופה ונערכים ליום שאחרי באמצעות סדנת הנדימן לגברים.



מחוז ירושלים

תכניות עבודה מרכזי עוצמה מותאמות לצרכים החדשים | תכניות העבודה של מרכזי עוצמה הושלמו לאחר תהליך אישור משותף של צוות המרכז, המנחה היישובי וצוות מרכז עוצמה.

דוגמא לתכנית מאשדוד וירושלים: קורס הנגשה דיגיטלית לנשים מהחברה החרדית שמעולם לא הכירו ועבדו על מחשב- למידה מקצועית קבוצתית אודות השימוש במחשב וחיבור לאתרי הממשלה, הנגשה פרטנית בבית המשפחה וסיוע ברכישת מחשב כשר ומותאם.

הזום כפלטפורמה מחוזית | יוזמה מחוזית של קבוצת מרכזים שחברו יחד ובנו תכנית של הרצאות מעוררות השראה למשפחות נושמים ועוצמה במרכזים.

ובין לבין הספקנו גם להיפגש, לשתף, להתאורר,
לאסוף כוחות ולנשום לרווחה.



אז תודה לכולם 
על עבודה מאומצת ומסורה
וכדי לחזק את המסר צרפנו שי צנוע
לצוותי נושמים ועוצמה



ועם הפנים קדימה - חרף האתגרים, נמשיך לפעול יחד באמונה ואהבה, להתפתח, לפתח,
להרחיב את השפעת התכנית ואת ההזדמנויות הפתוחות בפני המשפחות



זוה שגיב | מנהלת מערך 'נושמים לרווחה במרכז עוצמה', ג'וינט אשלים
נורית יסברג נקאש | מנהלת השרות לרווחת המשפחה והילד, משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים
וצוות 'נושמים לרווחה במרכז עוצמה'.